



SVÉD

ANNYI MINDEN VOLNA MÉG

Bíró doktornő úgy tervezte, hogy a kórház bezárása utáni napokat olvasással fogja tölteni. Régen vágyott már arra, hogy a legnagyobb nyugalommal teljesen átadhassa magát egy könyvnek. Ilyesmire nyáron sem volt ideje. Volt egy remek bőrfonatú hintaszéke, abba ült bele, miután odakészített maga elé az asztalra egy csésze forró jázmineát. Hogy milyen teát iszik, arra mindig odafigyelt. Miközben a jázmin tea hűlni kezd, egyre jobban kiadja a virágok édesen selymes, könnyű ízét. Erre az alkalomra, gondolta, egy vaskos könyv felel meg leginkább. Egy orosz regényt választott. Nem riasztotta az sem, hogy a vaskos orosz regényekben rengetegen szerepelnek, unos-untalan vissza kell lapozni, amint egy rég látott név újra felbukkan. Bíró doktornő azt remélte, hogy most napokra átadhatja magát az olvasásnak.

Nem is kellett csalódnia. Az első mondatok nyomban egy teljes világot varázsoltak köré. Amint átlépett ebbe a világba, amelyben bármennyi szörnyűség lappangott, mégis szépnek ígérkezett, a magáiban megszűnt az idő: „A földet köd borította. Az országút mentén húzódo magafeszültségű vezetékeken meg-megcsillantak a gépkocsirefektorok fényei. Nem esett, de a föld hajnalban nedves lett, s valahányszor felvillant egy-egy tilosat jelző lámpa, az aszfalton szétfolyó vörös folt támadt. A láger lélegzése sok kilométernyi távolságból is érződött – vezetékek, országutak és vasútvonalak tartottak felé, egyre sűrűsödő hálóban.”

Milyen finom és megrendítő, ahogyan egy mértéktartó és pontos tájleírás közepén, váratlanul, de a mondatok ritmusába tökéletesen belesimulva egyszer csak megjelenik a huszadik század legkísértetesebb, legjellemzőbb szava, a láger. De nem mint a pusztulás, hanem a nyomorúságos, mégis méltóságteljes élet helye, egy hatalmas, ismeretlen test, akár egy állaté, amely semmilyen zoológiai leírásban nem szerepel. A láger tompa, mély lélegzése ad hírt magáról, és minden mozgás felé irányul.

Csodálatos mondatok. Bíró doktornőt valami mégis megzavarta az olvasásban. A csönd. A csönd, amely nem a táj csöndje volt, nem a láger lélegzésének szüneteiben vette birtokába a távoli kilométereket. Ez a csönd benne ébredt, a fülében, a homloka mögött, a kezében. Eddig észre sem vette, mennyire ideges, türelmetlen. Az rendben van, hogy egyszerűen el akarta felejteni a betegeit, a kollégáit és a kórház minden szerencsétlenségét. Elhatározta, hogy ha megszólal a telefon, ő ugyan föl nem veszi, és ki fogja bírni, hogy az e-mailjeit se nézze meg. Abban ugyanis egészen biztos volt, hogy keresni fogják. Látott ter-

mészetfilmeket, és tudta, hogy ha egy nyáját támadás ér, az állatok a legerősebb, a túlélésben legsikeresebb egyed köré húzódnak, és ha a nyáját veszteség éri, egy ideig még a veszély elmúltával is körülötte maradnak. Márpedig az ő tanácsaira, véleményére mindig odafigyeltek a többiek. Hogy lehet, hogy most senki sem hívja? Senki nem keresi. Hogy lehet ez? Ezek szerint mégsem volt olyan fontos a többiek számára, mint hitte? Ivott a teából, de most nem ízlett neki annyira. Lehet, hogy inkább fekete teát kellett volna választani. Szikárabb, egyértelműbb ízt.

„Mihail Sziporovics Mosztovszkojnak a Komintern második kongresszusa óta a német lágerben kellett először komolyan elövennie idegnyelv-tudását. A háború előtt Lenin-grádban, ahol élt, nem valami sűrűn beszélhetett külföldiekkel. Most eszébe jutottak a londoni és a svájci emigráció évei, ahol a forradalmárok elvtársi közösségében Európa számos nyelvén beszélgettek, vitatkoztak, énekeltek.”

Előfordulhatott-e egy kommunistával, hogy hirtelen egyedül érezte magát? Nem is egyedül, hanem hogy társtalannak? Tudjuk persze, hogy egy kommunista számára a magány mint elméleti lehetőség ki volt zárva a valóság rendjéből. Amit személyesnek nevezhetett, a közösen feloldódva született meg, olyan magasztos dolgokban, mint az elnyomottak java, meg a történelmi szükségszerűségben. De előfordulhatott-e mégis mondjuk egy vasárnap délutánon, hogy se az elnyomottak java, se az eszme nem volt képes betölteni a lélekben támadt űrt, előfordulhatott-e, hogy egy kommunista magányosnak érezte magát? Mit csinált olyankor, amikor rátört az élet rettenetes banalitása?

Miért foglalkozik most ezzel? Szegény Stiller Anna miatt. Az ő örülete minden volt, csak nem banális, semmi köze nem volt a magányhoz. Vagy ki tudja? Hogy miért tud valakiben egyik pillanatról a másikra elszabadulni a kor örülete, miért indáz be az egyik emberben mindent, mint valami rettenetes kúszónövény, és miért nem érinti meg a másikat? Ebben azért a magánynak, pontosabban az elszigeteltségnek is lehet valamilyen szerepe, vagy nem? Az örület is egyfajta kitörési kísérlet az elszigeteltségből. Kitörni egy olyan térbe, ahol semmi sem közös, és semmi sem személyes. Ez a legnagyobb eszme. Ahol minden pont átjáró, és minden dolog minden pillanatban kicserélhető egy másikra, és minden cserének végtelenül nagy jelentősége van. Hogy ezek a cserék hamisak és kezelhetetlenek, hogy tehát a kor örülete sem képes összekapcsolni az ént másokkal, sőt, még inkább elszigeteli, az első pillanatban sajnos egyáltalán nem látszik, ezért az örület nem is tűnik olyan rossz üzenetnek. Lehet, hogy az ilyesféle örületek mögött a lélek racionális megfontolásai is meghúzódnak?

Na jó, ez valószínűleg mind butaság. Miért üldögél itt egyáltalán? Ennek a teának most tényleg semmi íze. Becsukta a könyvet. Úgy fest, mégis nyáron fogja elolvasni. Vagy akkor se. A telefon után nyúlt. De kit hívjon? Brandelt nyugdíjazták, most nyilván magába roskadva ül otthon, azon töpreng, mit kellett volna másképpen csinálnia. Már régen föl kellett volna hívnia. Tartozott neki, hiszen ő vette oda az intézetbe, most mégis inkább a keserőségek toltak fel benne, a csalódások, amikor rá gondolt. Bíró doktornő nagyon tehetséges orvosként indult, a kutatási eredményei is sokat ígértek. Nem volt férje, se gyereke, sőt akkoriban még lakása sem, albérletben lakott. Brandel volt az első, akinek megmutatta az elképzeléseit és az első eredményeit. Brandel azonnal meghívta egy kutatásba, amelyről csakhamar kiderült, hogy nagymértékben éppen az ő ötleteire támaszkodik, és amit végül néhány hozzá hasonló helyzetű kutatóval együtt kidolgoztak, azt mindenki Brandel teljesítményének könyvelte el. Nyilvánosan nem szólhattak egy szót sem. Ehelyett a kutatásban részt vevők egymással kezdtek versengeni. Aki korábban nem sminkelte magát, egy idő után minden reggel kirúszozva és kihúzott szemhéjjal jelent meg. Merészebbé és színesebbé váltak a ruhák is. Brandel ezt látta, de úgy tűnt, ügyet sem vet rájuk. Tudta, mire megy ki a játék. A tanulmányaikban és a konferenciákon hivatkozás nélkül kezdték felhasználni egymás eredményeit. A pályázási lehetőségekről elfelejtették értesíteni egymást. Bíró doktornőnek ebben a versengésben nem voltak esélyei. Úgy tűnt, hiába olyan szép, hiába vannak eredeti elképzelései, és hiába ismeri alaposan a divatos elméleteket, vesztesnek termett. Képtelen kiállni magáért. És miközben a többieknek lassan alakulni kezdett az élete, ő még mindig ugyanott tartott. Albérlet, gyermektelenség, magány, megvalósíthatatlan ambíciók. Az ilyenektől azt a keveset is elveszik, amijük van.

Ezért mindenkit meglepett, hogy Brandel mégis neki kínált állást. Senki sem értette, Bíró doktornő sem, Brandel pedig nem adott magyarázatot. Csak annyit közölt vele, reméli, mindig tudni fogja, kinek az embere. Bíró doktornő bólintott, és Brandelnek soha nem kellett csalódnia.

Most mégsem őt tárcsázta. Először az úgynevezett barátnőivel beszélt. Most aztán végképp mindegyik belefeledkezett a maga bajába. Papírjuk volt róla, hogy megtehetik. De hát nem ezt tette-e ő is? Betegség és sikertelenség mindenkinél. Igazuk volt, neki tényleg könnyű. Váratlanul megértővé és megbocsátóvá vált. Találkozni azonban egyikükkel sem volt kedve, és ideje sem lett volna rájuk, mert az előző napok elvonulását élénk tevékenykedéssel váltotta fel. Felkereste Brandelt és másokat is a kórházból, hogy megtudja, mi lett a betegekkel, foglalkozik-e velük valaki. Senki nem tudott semmit. A betegek átvétele egyáltalán nem volt megszervezve. A bejárók előbb-utóbb megtalálják, hol kaphatnak ellátást, de a bentlakóknak nem volt hova menniük, szétszóródtak a városban. Itt-ott talán össze lehetne szedni közülük néhányat. Brandel nem volt hajlandó a keresésükre indulni. Csinálják azok, akik ezt az egész örületet kitalálták. Egyébként se lenne értelme. Mit csináljanak velük? Segíteni nem tudnak nekik. Aki tud, egyedül kell valahogy talpon maradnia.

Bíró doktornő életében először igazán megharagudott Brandelre.

- Mi az, hogy egyedül kell talpon maradniuk? Azoknak, akik bent voltak az intézetben?
- Az egész városban nincs szabad ideggyógyászati ágy.
- De legalább gyógyszert kellene nekik szerezniük.
- Pontosan tudja, hogy a gyógyszer náluk önmagában semmit nem ér. Egyébként is. Tud olyan helyet, ahol járóbetegként felírnak nekik olyan gyógyszereket, amilyenekre szükségük van? És hol szedik őket össze? A jó részük már hajléktalanként az utcán van, vagy rövidesen odakerül.

Bíró doktornő ezekben a napokban felkereste minden ismerősét, akiről azt gondolta, tehet valamit, de nem volt képes elérni semmit. Meglátogatta néhány betegét is, akik ott-honról jártak be, és tudta a címüket. Az ő állapotuk megnyugtató volt. Megtalálták a helyet, ahol ellátták őket.

Ezekben a napokban egyik éjszaka Bíró doktornőnek furcsa álma volt. A meteorológiai ősz első napján – így hallotta a rádióban – egyedül haladt fölfelé egy zezugos épületrendszer inkább hegymenetre emlékeztető ösvényein. Fölért a bejáráshoz, kiderült, hogy mások, akik kevésbé ismerték a hely sajátosságait, egyszerűbb úton odajutottak. Közös céljuk az új intézmény működésének megismerése volt. Csöngették, felnyílt a zsilip, bementek. Egy tetőteraszra értek, ahonnan körbenéztek. Erős szél fúj, szabadon el lehetett látni sokfelé. Csakhamar egy nagyon elszánt nőre lett figyelmes. A tekintete komoly volt és koncentrált, mozdulatai határozottak. Egy vastag kötelet kötözött a derekára. Jól meghúzta, bólintott, és levetette magát a mélybe, majd a kötéllal együtt eltűnt a sziklafal felett hömpölygő lágában. Azonnal elmerült, és tehetetlenül sodródott tovább. Bíró doktornő nem volt benne biztos, hogy más is látta, mi történt. Ő azonban hirtelen egy másik nézőpontból is végignézhette a jelenetet. Innen most úgy tűnt, hogy sokkal kisebb és kevésbé hajmeresztő volt az ugrás, ám a nő ugrás közben nekiütközött a sziklafalnak, ami elvágta a biztonságot jelentő kötelet, és emiatt zuhant az örvénylő folyamba. Valahogy mégis sikerült megkapaszkodnia egy fa gyökereiben és így csodával határos módon kijutott a partra. Hiába kiabált, senki nem hallotta. Odafönt, ha látták, lemondtak róla, Bíró doktornő pedig nem mozdulhatott. Az eseményeket innentől tömörítve látta. Az ismeretlen nő másfél évig küzdött az életéért magára hagyottan, kiszolgáltatva a természetnek, ugyanakkor táplálékot és menedéket is nyerve belőle. Csupán egy kiskutya tartott vele, amelyet az elszakadt kötél maradékával kötött meg. Egy éjszaka már föl akarta adni, mert úgy érezte, nem bírja tovább. Belefáradt a harcba, és még egy nagy vadállat is üldözőbe vette. De végül úgy határozott, vár reggelig, addig még megpróbálja túlélni valahogy, és a végleges döntést majd reggel hozza meg. A végkimerültségtől botladozva éppen lefeküdni készült egy bokor tövében, amikor a sötétben meglátott valamit. Közelebb ment, és hirtelen egy vaskapu vált ki a sötétből. Olyan volt, mint egy kertkapu, nyitva állt. Míntha egy temetőbe érkezett volna az erdő felől, de belépve nem egy temető, hanem az alvó város tárult elé, házakkal, utcákkal, macskakövel, egy templomtoronnyal a közelben. Visszaérkezett



az emberek közé. Ugyanabban a pillanatban, amikor hihetővé vált a hihetetlen, hogy a nő megmenekült, beléhasított a fölismerés, hogy a nő, akinek az elmerülését és a megmenekülését végignézte, ő maga, és amint erre rájött, nyomban fel is ébredt.

Ervin a Grönewald úr asztalán talált telefonszámot feltárcsázva aznap kereste először Bíró doktornőt, de nem találta otthon. Mivel a cédulán a címét is megtalálta, elhatározta, hogy levelet ír neki. Fogalma sem volt, mit várhat tőle, de a végére akart járni, miért kérte meg az apja nyomatékosan a halála előtt, hogy vegye fel a kapcsolatot ezzel a magyar nővel, akinek azelőtt a nevét sem hallotta.

Egy héttel később Ervin Budapestre érkezett. Takarékosan csomagolt, néhány ingen, fehérneműn, a borotválkozó készletén és a fogkeféjén kívül nem volt más a táskájában. Úgy tervezte, mindössze öt napot marad. Ezalatt megnézi a várost, egy-két múzeumot, és feltétlenül elmegy egy fürdőbe is. Mivel nagy igényei nem voltak, a pénzt pedig örökké darus kocsival kellett kirángatni a zsebéből, egy olcsó szálloda legfelső emeletén egy melléktúrára néző szobában szállt meg, arra azonban ügyelt, hogy jó helyen legyen, a Várhegy alatt. A nehéz hónapok után ráfér egy kis kikapcsolódás. Amikor megtalálta az apja íróasztalán a magyar nő címét, és az üzenetet, hogy a saját érdekében feltétlenül vegye föl vele a kapcsolatot, az első pillanatban mindenféle kalandos elképzelései támadtak, amelyeket szerencsére gyorsan elvetett. Grönewald úr valószínűleg Magyarországon is rendelkezett egy komolyabb raktárkészlettel a kacetjaiból, és most azért küldte őt oda, hogy birtokba vegye csodás örökségének ezt a darabját is. Elvégre az apja a külügyminisztériumi időkben Magyarországon is megfordult néhányszor. Ez lehet az utolsó bájos merénylete ellene. Ervin a magyar nőre legföljebb egy órát szánt. Ha szép, akkor lehet belőle kettő is, de több nem.

Az igazság az, hogy Ervin nem tudta, mit akar. Amit viszont tudott, azt egyre kevésbé akarta tudni, és meglehet, hogy amit valójában akart, arról nem volt tudomása. Így aztán meglehetősen gondtalanul és könnyedén várta a találkozást Bíró doktornővel, napközben nem is igen gondolt rá. A bőséges reggeli után a szállodában kölcsönkapott útikönyv segítségével nagy sétát tett a pesti Duna-parton. Nem volt hideg, talán kissé túl is iltözött. A téli ködöket még nem söpörte ki a szél abból a teknőből, amelyben a város fekszik, de a látványra így sem lehetett panasza. Persze tavasszal vagy koráosszal lett volna az igazi. Miközben a vásárcsarnok felé tartott, valaki megszólította. Fogalma sem volt, mit akarhat tőle ez a hosszú kabátos, középkorú, szakállas férfi. Hiába mondta, hogy nem ért magyarral, a férfi nem hagyta annyiban. Sőt, annál rámenősebb lett. Belékarolt, és mint aki mutatni akar valamit, vonszolni kezdte maga után a vásárcsarnok irányába. Ervin megijedt, kitepte a karját a férfi szorításából, habár visszagondolva egyáltalán nem látta ijesztőnek a férfit. Futott az ellenkező irányba. Csak három-négy sarokkal odébb állt meg, egy csokoládé-téglaszín házsor előtt. Fújtatott, nehezen szedte a levegőt. Nahát, nem gondolta volna, hogy ilyen rossz a kondíciója. Úgy döntött, villamosra száll, hogy hamarabb érjen vissza a szállodához, és ebéd után lefeküdt, hogy kipihenten érkezzen a találkozóra.

Bíró doktornő egy budai kávéházban várt rá fél négykor. Nem volt megbeszéltek jel, amely segítene volna felismerni őt, de amikor Ervin belépett, és az utcaszintnél két lépcsőfoknyival mélyebben fekvő folyosón elindult hátrafelé a vaskos fehér boltívek alatt, az ablak melletti sarokasztalnál ülő nőről azonnal tudta, hogy ő az. Nem volt nehéz dolga, mert a kávéházban egyébként csupa idős hölgy és úr beszélgetett. A hidegről betérve a benti meleg egy pillanatra elkábította. Amint magához tért, hullámaira vette a duruzsoló alapzaj. Mint ha nem is a lábain, hanem egy csónakon közeledett volna a terem sarka felé. A beszélgetés egy kávé mellett folyt. Bíró doktornő nem tette szavá Ervin késését, ő pedig megnyugtatta, hogy jól utazott, a szállása is kényelmes, és a város, már amennyit eddig megmutatott neki magából, igazán kellemes meglepetés.

Ervin szerette volna kiszabadítani magát a kávéházi zajok és képek könnyű ringatózásából. A falakon körben sárguló, homályos képek voltak kiteve a száz évvel azelőtti Duna-partról. Aki ide beült, szerteszivárgó álmokat lélegzett magába, melyekkel, akár a túlpörkölt kávék keserű illatával, elteltek a vaskos falak. Körbepillantva Ervin nem embereket, hanem bábszerű lényeket látott. Madzagok mozgatták a fejüket, a karjukat, a szájukat, a rosszul kifestett öregasszonyok homlokáról, ornyergéről hámlott a púder. Előfordult, hogy az egyik vagy a másik asztaltól felálltak, akik ott ültek, felvették a kabátjukat,

és az ajtó felé indultak, de csakhamar ugyanolyan kabátokban mások érkeztek helyettük, leültek a még meleg székekre, körbenéztek, mintha helyeslést várnának, és anélkül, hogy megkapták volna, ugyanolyan begyakorolt mozdulatokkal merültek el a bábok mélyvízi életében, mint az asztal előző vendégei.

Itt mintha mindenkinek száz szeme lett volna. A kávéház vendégeinek tulajdonképpen semmi más dolga nem volt, mint hogy megfigyeljék egymást, és következtetéseket vonjanak le a hanghordozás apró módosulásaiából, a kéztartásból, a kisujj vagy a szemhéj apró mozdulataiból. Mindenki látta, hogy mi zajlik a háta mögött. Hogyan javasolhatta Bíró doktornő, hogy egy ilyen helyen találkozzanak? Itt őket is pillanatok alatt el fogja nyelni az ismétlések élettelen, halk morajlása. Ők is csak a bábok nyelvén szólhatnak egymáshoz, nem kérdezhetnek, nem válaszolhatnak semmit, amit mások, azok, akik most a terem belsejében ültek a többi asztalnál, nem kérdeztek és nem válaszoltak már egymásnak, de az is lehet, hogy ugyanabban a pillanatban ők is éppen ugyanazokat a szavakat mondják ki ugyanolyan arckifejezéssel. Bíró doktornő bizonyára éppen ezt, az ismétlődések, az idézetek végtelenjét akarta megmutatni neki ezen a helyen.

Ámde Ervin csakhamar azon vette észre magát, hogy nem tudja levenni a tekintetét Bíró doktornő kezéről. Úgy szálldosott kettejük között, és úgy pihent meg az asztalon, mint egy vékony csontú, semmi kis madárka, amelyet Ervin szívesen zárt volna a tenyerébe. A bütykök az ízületeknél halvány vörösek voltak a mosogatástól. A finom, nyúlánk ujjakon a sárgás barna bőr fényesen feszült, a körmök rövidek voltak és lakkozatlanok. Bíró doktornő a következő pillanatban lekapcsolta a csuklójáról az ezüstkarkötőt, és letette az asztalra. A karkötő egy kétfejű kígyót mintázott. A két kígyófej most egy vizespohár mögött nézett szembe egymással, mintha arra készülnének, hogy amikor a másik figyelme lankad, belémarjanak, nem tudván, hogy ezzel önmagukat is megölik, hiszen ugyanahhoz az ezüsttesthez tartoztak.

A beszélgetés könnyedén folyt. Bíró doktornő a kávéhoz kapott papírtasakból cukrot szórt a tejhab tetejére. A cukor súlyától kis kráter keletkezett, de a cukorszemek nem merültek el a kapucsínó világosbarna levében, míg Bíró doktornő lassan kevergetni nem kezdte a mokaáskanállal. Ervin most nem a kezét figyelte, hanem a félig telt vizespohár mögött a két kígyófejet. A két fej mintha nagyon lassan közelebb húzódott volna egymáshoz.

– Az utolsó dolog, amit a halottak még elkövetnek a családtagjaikkal szemben, hogy bűntudatot keltenek. Így érik el, hogy lépten-nyomon velük foglalkozzanak – mondta Ervin.

– Ezek szerint bűntudata van? – mosolyodott el Bíró doktornő.

– Nem vagyok hajlandó bűntudatot érezni.

– Lenne rá oka?

– Oka mindig mindenre van az embernek.

Bíró doktornő és Ervin bokája véletlenül összeért az asztal alatt. Mindketten azonnal elkapták, mintha ezen a helyen ezért büntetéstől kellene tartaniuk, a tekintetük viszont nem szakadt el egymástól.

Bíró doktornő aznap este újra elővette Ervin anyjának cím nélküli feljegyzéseit és az orvosi kórrajzot. Az utóbbi elején felfigyelt egy helyre, amelynek korábban nem tulajdonított nagy jelentőséget. „A beteg nagyon kedvesen, udvariasan, de visszautasítja a vádakat behozatala előzményeire vonatkozólag. Amit ő elmondana, azt vagy elhiszik és akkor rendőrségi ügy – ő viszont nem akar senkinek sem ártani, vagy nem hiszik el, fantáziának tartják, és akkor őt megsokkolják. Ezért sokkal okosabbnak tartja, ha hallgat.” Végül csak hosszas kérdegetés után kezd beszélni a Gépről. Ezek szerint folyamatosan mérlegelt, mit mondhat el, és mit nem, mi az, amivel esetleg bajba sodorja az orvosait is. Nem tudjuk tehát, mi az, amit elhallgatott, és azt sem, hogy amit elmondott, azzal nem az volt-e a célja, hogy az orvosokon keresztül befolyásolja azokat, akik megkapták tőlük a feljegyzéseket. Ha nem abból indulunk ki, hogy örült volt, akkor a fenti mondat célja csakis az lehetett, hogy érdekessé tegye magát a rendőrség számára. Veszélyes játékot űzött, de egy örült rendszerben hogyan juttathatta volna el másképp az üzeneteit a vezetőkhöz, ha nem örültként?

Bíró doktornőnek fogalma sem volt, mit mondhatna Ervinnek az anyjáról, hogyan teljesítse a feladatot, amelyet Grönewald úr ráruházott. Más helyütt a feljegyzésekben az olvasható, hogy Ervin anyja egyedül él, a férjét hosszú ideje nem látta. Nem csoda, hogy

hallgat a fiáról. Mi értelme van most ezt az elfelejtett históriát Ervin tudomására hozni? Mit értene belőle? Csak bonyolódnának a szálak, amelyek rácsavarodtak és foglyul ejtették.

A másnapi találkozást Bíró doktornő egy váratlanul közbejött, halaszthatatlan elfoglaltságra hivatkozva lemondta. Az utcáról telefonált, behallatszott a közlekedés zaja. Felajánlotta viszont, hogy a következő estét töltsék együtt. Meghívta Ervint egy koncertre, és indítványozta, hogy előtte vacsorázzanak nála. Ervin a lelkére kötötte, hogy könnyű és egyszerű vacsorát készítsen, a viláért se töltsön miatta sok időt a konyhában. Nem kell aggódnia, felelte Bíró doktornő, erre ha akarná sem lenne módja, mert egy betege ügyében kell intézkednie.

Történt ugyanis, hogy Bíró doktornő egyik betegét délelőtt egy pályamunkás halva találta az Állatkert közelében a sínek mellett. Elgázolta egy vonat. A test az ütéstől szinte szétrobbant. A széttroncsolódott halott kilétét egy elmocskolódott igazolványból állapították meg. A farzsebében megtalálták Bíró doktornő telefonszámát is. Délután a rendőrségtől hívta egy hadnagy, és megkérte, lehetőleg azonnal fáradjon be a kapitányságra. Ez volt a halaszthatatlan elfoglaltság, amely miatt lemondta a találkozást.

A halálesetnek nem voltak szemtanúi. Az aznapi forgalmi adatokból kikövetkeztethető volt, melyik vonat gázolhatta el a negyven év körüli fiatalembert, de a berendelt vonatvezető nem emlékezett, miként került elé, sőt állítása szerint a gázolást sem érzekelte világosan. Ezzel indokolta, hogy a szabályzati előírások ellenére nem állította meg a szerelvényt. Bíró doktornőt a betegéről kérdezték. Elképzelhetőnek tartja-e, hogy öngyilkosságot követett el? Igen. Ennél sajnós mi sem volt elképzelhetőbb. Súlyos depresszióval kezelték, korábban is voltak már öngyilkossági kísérletei. Ha így van, miért nem jelentette ezt Bíró doktornő? Mégis mit kellett volna jelentenie? És kinek? Az intézet bezárása előtt ő és a kollégái is minden fórumon elmondták, hogy rengeteg súlyos mentális állapotban lévő, folyamatos ellátásra és felügyeletre szoruló ember fog az utcára kerülni. Azt mondták, velük már nem nekik kell foglalkozniuk, senki nem fog kimaradni az ellátásból.

– Rendben – sóhajtott a hadnagy. – Mi végül is csak akkor akadunk össze velük, amikor már darált húst csináltak magukból. Köszönöm, hogy befáradt. Remélem, az elkövetkező hetekben nem kell többször berendelnünk.

Bíró doktornő másnap megpróbálta elérni egy másik betegét. Feltételezte, hogy nagyon rossz állapotban van. Őt sokadszori telefonálásra sem érte el, de a feleségét igen. Nem kell aggódnia, doktornő. Z. jól van, mondta, napi egy-két órát már dolgozik is, délután sétál, ő megy el az iskolába a gyerekekért. A gyógyszeréből még van elég? Igen. Bíró doktornő a lelkére kötötte, hogy ha bármilyen hanyatlást érzékel, azonnal hívja. Ő pedig, ha megengedi, rendszeresen érdeklődni fog. Habár Z. felesége megnyugtató volt, a hangjában valami hamisságot érzett, rossz előérzete támadt.

Délután már sajnálta, hogy meghívta Ervint. Még a vacsorával is el kellett készülnie. Porszívóznia sem ártott volna, de az valószínűleg el fog maradni. Meg valahogy ki is kéne néznie este, ha már koncertre mennek. Tiszta örültség. Nézzük meg először is, mi van a fagyasztóban. Semmi. Vagy mégis? Ez vajon micsoda? Valószínűleg csirkemell. Ha az volna, meg lenne mentve. Valamilyik kolléganőjétől tanult egy jó kis receptet. Currys csirkemell krumplival, répával, szaftosan. Mellé adjunk fel köretnek pergő mazsolás rizst, csészében megformázva, hozzá sós mogyorót, banánt karikákra vágva, kókuszreszeléket, ketchupot és külön még egy kis fekete mazsolát. Az ételt a vendég ízlése szerint maga állíthatja össze a tányérjában. Ez lesz a menü, ez már a lányokkal is bevált. Úgy néz ki, hogy a fagyasztóból elővett hús tényleg csirke volt. Úgyhogy nem is kell más a sarki boltból, mint répa, mogyoró, banán, kókuszreszelék és mazsola. Krumplit kell pucolni, répát, a hússal együtt az egészet feldarabolni, és mehet minden a fazékba, curryt hozzá, sót, borsot, felönteni vízzel, és rotyoghat.

Bíró doktornő fél hatra mindennel elkészült a konyhában. Hogy magából is valami vonzó, vagy legalábbis nézhető objektumot varázsoljon, arra kevesebb mint negyed órája maradt. Ehhez képest nem is lett olyan rossz a produktum. Komolyan, ha egy kicsit jobban odafigyelne magára, ha többet aludna, és jobb hajszínezőt használna, meg valami szolid szemhéjfestéket is talán, halványkéket vagy sejtelmes smaragdöt inkább, ezt még el kellene dönteni, még így negyven fölött is egész jól mutatna a látszatok világában.

– Most jut eszembe, úgy hívtam meg a koncertre, hogy meg se kérdeztem, szereti-e a komolyzenét – fordult Bíró doktornő Ervinhez, miután leültette a konyhában a bordó terítőt és fehér szalvétával megterített kerek ebédlőasztal mellé.

Ervin közben elégedett képpel újabb falat mazsolás rizst, kókuszos csirkehúst és mo-gyorót söpört a villájára.

– Azt sem kérdezte meg, hogy szeretem-e a curryt, és kedvelem-e az ilyen gyűjtögetős ételeket. És látja, mennyire ízlik.

Ervin mindkettejük poharába töltött a vörösborból.

– Egészségére!

Bíró doktornő bólintott.

– Egészségére.

– Ugye nem hagy tovább várákozni, és elmeséli, milyen kapcsolatban állt az apámmal. Miért üzente, hogy keressem fel magát?

– Elmesélem. De nem most.

– Ha így megy tovább, anélkül kell visszamennem Stockholmba, hogy bármit megtudnék.

– Ne aggódjon, nem felejttem el, miért jött. De nézze, fél óra múlva indulnunk kell a koncertre. Úgyis már csak taxival érünk oda. Ugye nem akarja, hogy elkéssünk?

A taxiban Ervin ült a sofőr mellé. Valahogy ügyetlenül sikerült beszállnia, nehezen húzta be a lábát, és a kabátja a feneké alá gyűrődött. Akárhogy fészkelődött, nem tudta eligazítani. Hát akkor ez most így marad. Bíró doktornő észrevette a fészkelődést, és mosolygott. Vajon mit gondol a sofőr, kijei ők egymásnak? Férj és feleség? Hú, de mész pofa! Hangosan recsegett a rádió, az autó szűk volt és piszkos. A címet Bíró doktornő mondta be. A Zeneakadémiához, legyen szíves. Hová? A Zeneakadémiára. Hát ez nem lesz valami hosszú fuvar. Most ennyi. Ha kicsivel több idejük lett volna, villamossal mennek. Bíró doktornő előrehajolt, Ervin a tarkóján érezte a lélegzetét, a nyakszirtjét végigsimította az illata. Két nap múlva el fogom felejteni, gondolta. Magányosak vagyunk és hitetlenek. A többi család, puhaság, lelki restség.

A koncertteremben hideg volt. A negyedik sor bal oldalán ültek, jól látták a zongoristát. A hangok mintha sziklákon csorogtak volna alá. A fenyők ágai a sziklák alatt alig bírták el a nedves levegő súlyát. Az égen sűrű, szürke felhők vonultak. A zongorista minden mozdulata lassúnak és nehézkesnek tűnt, a hangok mégis sebesen buzogtak elő a keze alól. Kezdetben Bíró doktornő úgy érezte, mintha a szürke erdő zúgna alatta, és a hangokból összeálló köd elnyelné a formákat, hogy egy-egy pillanatban mégis hatalmas kiszögellések váljanak láthatóvá, majd újra eltűnjenek. Nemcsak a fülével, az egész testével keresett valamit, amit régen elveszített, és nem talált semmit. Ervin közben mindent közelinek és kicsinek érzékelt, mintha néhány lépéssel fölmérhetné mindazt, ami odalent a lába előtt megnyílik. A könnyökük összeért, a két csípő közel került egymáshoz. Ervin alatt halkán megnyikordult a fekete szék. Ám egy közeli pontot néha éppen úgy lehetetlen elérni, mint egy távolit. Bíró doktornő félig lehunyta a szemét, a hangok forrása hirtelen messzire került tőle, saját magát pedig olyan kicsinek érezte, mint egy vándorló csilлагot. De ez az érzés csak pillanatokig tartott, aztán felegyenesedett a széken, józanul és nyugodtan. A hangok árnyjátéka elvonult előtte, üresség vette körül. Ervin a szemek sarkából nézte, mi történik Bíró doktornővel. Mintha nagyon régen ismerte volna ezt az arcot, és nem fogta el félelem.

Amikor a Zeneakadémiáról kiléptek az utcára, odakint már sötét volt. Ervin eligazította magán a kabátot. A lámpák és az ablakok bizonytalan, sárgás fényt bocsátottak a járdára. A körúton zakatolt a villamos, az autók a kereszteződés előtt sem lassítottak. Sápadt, leromlott felnőtt- és gyerekcsoportok siettek velük szembe. Nem lehetett leolvasni róluk, mennyi idősek, a gyerekek arcán is kortalan volt a pusztulás. A város késő este sem tudott megnyugodni a maga fenyegető idegenségében. Az emberekben el kellett volna szabadulnia egy sötét ösztönnek, hogy kimentsék magukat innen, de mintha bénító álmom szállta volna meg őket, nem éreztek se fizikai, se lelki fájdalmakat, és a legnagyobb szenvedések közepette közönyösek tudtak maradni maguk iránt.

Miközben visszafelé gyalogoltak a körúton, Ervin zavarba ejtően közelinek érezte magához a nőt. Hogyan lehetséges, hogy ismeri minden mozdulatát, a térdek, a vállak mozgását,

a nyakát, a derekát, mint valamikor Karinét? A lépéseknek zenéjük volt. Bíró doktornő viszont hosszú pillanatokra, néha talán egy percre is elfelejtette, hogy a férfi ott van mellette. Rágyújtott egy cigarettára, mélyen beszívta a füstöt. A szavai nem neki szóltak, és nem is magának. Eltelt az ürességnek olyasféle kellemes érzésével, mint gyerekkorában a nagymama kezét fogva, akit a világon a legjobban szeretett, aki mellett elaludni, arcát a karjához szorítani a világ csodálatos békéje volt, és akinek a halálát soha nem tudta elfogadni.

– Az élet örömet személytelen, arc nélküli, barbár istenek táplálják. A sötét, amely betakar, a szél, amely felfrissít, a város, amelynek utcáit járom. Ezek vég nélküli, körüljárhatatlan dolgok, mint a levegő, amelyben öntudatlanul élem az életemet. Az élet parttalan, és morajló, mint a tenger. Most, ahogy itt sétálunk, ezt érzem. Milyen furcsa. Máskor mégis azt mondom, gyűlölöm ezt a várost. Mit is szeressek rajta? A lakói folyton panaszkodnak. A hidegre és a melegre, az esőre és a porra, az árakra, a zajra, panaszkodnak a politikusaikra, akiket megválasztanak, és legfőképpen egymásra. Megvan rá minden okuk. Nem szeretik az életüket itt. Én sem szeretem. Önmagamban megveszekedett hedonista lennék, aki, ha tehetné, soha nem nézne a gonosz szemébe. Élvezném a sötétet, a fényt, a levegőt, a földet. Nézném a növényeket. Elfordulnék. És gyűjteném a személytelent, a megelégedést. De akárhova fordulok, ugyanaz a gonosz tekintet néz vissza rám. Itt nőttek fel. Erre nincsen mentség. Sehol máshol nem bírnám ki. Ha nem járhatnék ezeken az utcákon, ha nem láthatnám ezeket az omló falakat, ezeket az omló arcokat, összeroskadnék, és még csak azt sem tudnám pontosan, mi alatt. És talán szükség is van rám itt, habár ilyesmit gondolni megbocsáthatatlan. De hát holnap vagy legkésőbb holnapután egy emberhez fognak hívní, aki nagy veszélyben van. Egy ismeretlenhez, hiszen végső soron mindenki ismeretlen. És én menni fogok, és nem tudok majd tenni semmit.

Miközben beszélt, Bíró doktornő finom ujjai ugyanúgy repkedtek a levegőben, mint az első este a kávéházban. A cigaretta különös nyomatékot adott mozdulatainak. Ervin figyelmesen hallgatott, az érzékei kiélesedtek. A válásának egyetlen pozitív hozadéka az volt, hogy leszokott a dohányzásról. Mélyeket lélegzett, és a kellemes esti időben érezte, ahogy a város a sötét körüli házakkal, a csörömpölő villamosokkal, a vágyakkal, a félelmekkel, az indulatokkal ugyanilyen mélyeket lélegzik körülöttük. Bíró doktornő leeresztette a kezét, és Bíró doktornő elhallgatott. Néhány lépést csöndben tettek meg. Ennyi elég volt ahhoz, hogy Ervinből is előbújjon a szó, de mintha ő egyedül lett volna szavainak hallgatója is.

– Van egy kép, Krisztust ábrázolja a tanítványával Emmausban. A képen fénytelen, borús este van, mint itt most. Talán ezért jutott eszembe. De lehet, hogy másért, ezt most még nem tudom. A horizont egy szakadás nélküli vékony, vörös sáv. A képet egyébként a barna árnyalatai uralják. Az utcára valahonnan egy kis fény szűrődik. A tanítványok felé egy ismeretlen közelít. Hozzájuk lép. Ennyi látszik a képen. Az ő tekintete nyugodt, a tanítványoké rémült. Valami felfoghatatlan történik velük. Nem kísértettel találkoznak. Valaki, akit szerettek és meghalt, a régi alakjában ott áll előttük. Hirtelen nem tudják, hol vannak, mit gondoljanak, mit mondjanak. Tudják, hogy a test nem lehet az, ami volt. Mégis ugyanolyan. Van hője, van kiterjedése. Az egyik hozzá készül érni. De még nem tudja, hogy ha megérinti, nem foszlik-e azonnal semmivé, hogy amikor hozzáér, nem lesz-e olyan, mintha a levegőbe nyúlna. Nem él már benne az a vakhit, amely korábban, és ezt megnyugtatónak találja. Úgy látszik, kezdi visszanyerni a normalitását. Háromévnyi téboly után végre foszlanak a káprázatok, ez talán az utolsó. Nem állhat előtte az, aki meghalt. Mintha egy távoli országból próbálna hazatérni, és ez nem is olyan könnyű. Nem is gondolta, hogy könnyű lesz, de amit el akar, azt el is tudja felejteni.

A kellemes esti időben mintha Bíró doktornő is elfelejtette volna, amit az előbb az omló arcokról és a szégyenről mondott. Hallgatta, ahogy dobog és robog a város most is, zatkol, mint egy kormos gép, és kedve támadt belékarolni Ervinbe. Ha nagyon megerőltette volna magát, talán még azt is el tudta volna képzelni, hogy nem most, hanem száz évvel ezelőtt sétálnak így együtt, és nem itt, hanem mondjuk Bécsben. Ő doktorkisasszony, mert hiszen doktorkisasszonyok már akkor is voltak, Ervin pedig választhat, mi akar lenni, gazdag és nagyhatalmú, ám kissé életunt mágnás, fiatal, nőcsábász gróf, mindketten házások, vagy esetleg egy nőtlen és tüdőbetegségre hajlamos, zsidó ügyvédjelölt. Remélte, hogy a nőcsábász gróft választaná.



Egymás felé fordultak, mosoly futott át mindkettejük arcán. Közeledtek ahhoz a melékutcháoz, amelyben Bíró doktornő lakott.

- Meghívom egy teára. Van kedve feljönni?
- Köszönöm. Egyébként is tartozik nekem.
- Nem felejtettem el.

Bíró doktornő elkapta a tekintetét. Az imént egy pillanatra mintha felnyílt volna előtte a férfi koponyája, régi érzések és gondolatok elhalt lerakódásait látta, és nem esett volna nehezére, hogy Karin helyébe képzelje magát.

- Ma mindent el kell mondania, mert holnap délután visszarepülök Stockholmba.
- Már holnap? Azt reméltem, marad még egy-két napot.
- Nem, már holnap.

Miután beléptek a lakásba, Bíró doktornő előrement, felkapcsolta a villanyt. A nagszobában az asztal meg volt terítve, az alátéteken egy-egy csésze és egy tálon sütemény várta őket.

- Nézze csak, itt vártak bennünket.
- Üljön le, odateszem a teát. Addig is nyugodtan vegyen a süteményből.

Ervin egyedül maradt. Körülnézett. Megállapította, hogy a szobára ráférne már a festés. A régi, kovácsoltvas csillárból is hiányzott két égő. Nagyszülőktől átmentett darabnak tűnt. Az ablak alatt a kiült, öblös fotel mellett lámpa, kisasztal. Körben könyvespolcok. Rajtuk sehol egy fénykép, sehol egy tárgy. Kint még világos volt, de itt bent mintha minden tárgyat lehetnévkony, szürke függönyön át látott volna. Szívesen vett volna egyet a fehér sütemények közül, de nem akart semmit sem elmozdítani a helyéről.

- Úgy ül itt, mintha itt se lenne.

Ervin hirtelen magához tért.

- Elmerültem a nézelődésben.

Bíró doktornő kitöltötte a teát a csészékbe, de még mindig nem ült le.

- És talált valami érdekeset?
- Minden érdekes.
- Szóval nem. Kár. Örültem volna, ha talál.

Bíró doktornő leült, közel Ervinhez.

- Tessék, itt a teája.

Odanyújtotta Ervinnek a csészét, aki rögtön a kezébe is vette, hogy egy kis kortyot igyon belőle, de annyira meleg volt még, hogy azonnal megégette a nyelvét. Bíró doktornő látta, mi történt, és magában jót mulatott rajta.

- Meséljen a feleségéről!
- A feleségemről? Mit meséljek?
- Ami az eszébe jut.
- Nem szeretnék most rágondolni.

Ervin távolabbra húzódott, és egy kissé kiegyenesítette magát, mert úgy érezte, az imént, anélkül, hogy észrevette volna, túlságosan összegörnyedt.

- Komolyan kérem.
- Mit mondhatnék róla? Hiányzik.

A doktornő közelebb húzta Ervinhez a süteményes tálát, ő maga vett belőle, és biztatóan rámosolygott a melléte ülő férfitra.

- Nem akarok kellemetlen kérdéseket feltenni.
- Nem kellemetlen. Volt idő, amikor valaki felébredt mellettem, azt mondta, éhes, és megkért, hogy hozzak neki valami finomat, vagy csak hogy csináljak neki egy kávét.
- És?

- Csináltam.
- Hát ez szép.

Bíró doktornő most valóban elgondolkodott.

- Szeretném, ha elmondaná végre, miért volt szükséges, hogy találkozzunk.

Ervinnek még mindig sajtott a nyelve. Talán egy kicsit már kevésbé, mint az előbb, de még mindig eléggé. Fogalma sem volt, hogyan fogja a maradék teát meginni. Meg kell várnia, amíg egészen kihűl.

– Igen. Itt az ideje. Hiszen holnap elutazik.

Bíró doktornő felállt, átment egy másik szobába, és amikor visszatért, egy mappa volt a kezében.

– Ezt az apja adta nekem, néhány nappal a halála előtt.

– Régen ismerte őt?

– Korábban nem ismertem. Telefonon hívott fel. Egy közös ismerősünktől kapta meg a számomat. Arra kért, hogy szerezzek meg neki ezt-azt. Papírokat.

– Papírokat?

– Magával kapcsolatosakat.

– Tréfál? Itt Magyarországon?

– Budapesten.

Bíró doktornő az előző napokban azt fontolgatta, hogy nem mutat meg mindent Ervinnek, ami a birtokában van. A Karinnak írott levél másolatát Grönewald úr jegyzeteivel például nem kellene. Akármilyen áll is a jegyzetekben. Mit jelent majd neki a tény, hogy Karin odaadta ezt a levelet Grönewald úrnak? És persze az anyja vallomását sincs értelme odaadnia neki. Magyarul van, le kellene fordíttatnia. Ha volna olyan ember, aki még értené Ervin anyját, nem a szavakat, hanem őt magát, ha volna még olyan, aki nem nézné örülni, hanem megadná neki a lehetőséget, hogy igaz tanúja lehessen a saját sötét történetének, egy másik nyelven megadni neki ezt a lehetőséget egészen biztosan örülnék. Egy olyan nyelven, amely semmi olyasminak az elmesélésére, tanúsítására nem kényszerült soha, megközelítőleg sem, mint amit ez az asszony átélt, és megpróbált elmondani. Ostoba képtelenség. Nem helyesebb-e tudomásul venni, hogy az átélt tudások és tapasztalatok akár egyetlen nemzedéknyi idő alatt is a teljes érthetlenségbe merülhetnek, és velük elhallgatnak azok is, akiknek az elmondott szavak az életüket jelentették? Miért ne volna elég Ervinnek annyit tudnia, hogy Budapesten született, és az anyja '56-ban valamilyen okból kijuttatta Ausztriába? Minden, ami ennél több, ízléstelenség. Mintha egy roszszul betemetett tömegsírból hirtelen előbukkanna egy kéz. Évek múltak el, évtizedek, két nemzedéknyi idő. Az ilyen tömegsírokat békén kell hagyni, az előbukkanó kezeket viszsza kell temetni. Csakhogy ezt itt épp annyira lehetetlen megtenni, mint méltányosan és körültekintően feltárni a sírt. Ervinnek menekülnie kellene, amíg jól van dolga. De ki ő, hogy megvonja tőle a jogot, hogy mindent megismerjen, és esetleg mégis megértson valamit? Szegény fiú, nem tudja, mi vár rá.

– Tessék, ebben benne van minden. A magáé.

Ervin bal vállában pattogni kezdett egy ér.

– Mi ez? Mi van benne? Mi az, hogy az enyém? Mi az, hogy minden?

– Nézzen bele!

Ervin úgy meredt Bíró doktornőre, mintha valaki egy nagyon rossz vicc elmondása után azt várná tőle, hogy nevéssen. Bizonytalanul kinyitotta a mappát. Az első papír egy vöröskeresztes nyilatkozat volt. Comité International de la Croix-Rouge. Látott a nyilatkozaton egy nevet, a nyomtatott szövegbe egy kipontozott helyre kézzel volt beírva. Stiller Ervin. Szépen kalligrafált, kigyakorlott írás. Kinek a neve ez? A szöveg franciául volt, a sorok összefolytak a szeme előtt.

– Nincs értelme itt végignéznie az egészet.

Továbblapozott. Máshol is ott találta ugyanezt a nevet. Stiller. Mi ez? Ez nem lehet név. Érthetetlen papírok egymás után. Magyarul, svédül. Nyelvek, melyek közül az egyiket most épp oly kevésbé értette, mint a másikat. Az idő szirtjén állt, ahonnan két irányba folyik tovább az idő. Kétféle lehetetlenség. Ebben a pillanatban egy olyan világhoz tartozott, amelyben semminek nem voltak határai, sem anyaga, amelyben minden eltűnően volt, kiszámíthatatlanul és érthetetlenül. Meglátta a levelet, amelyet Karinnak írt, és meglátta rajta az apja kézírását. Ez a kézírás most is, az időnek ebben a lehetetlen szorításában is úgy tért vissza hozzá, mintha egy elérhetetlen, sötét helyről érkezne, ahonnan az ismétlődő álmok és a kimondatlan félelmek tartanak felé.

Tekintete előtt egyetlen mondat nyert tiszta értelmet: „Súlypont nélküli, gyenge személyiség. Megbízhatatlan. Bármilyen megtörténhet vele, és annak az ellenkezője is. Ha cselekszik, nincs valódi célja, amely mellett kitart a nehézségek dacára is.” Felrémlett benne

az apja hangja, kihallotta az írás mögül. És maga előtt látta, amint Karin felhúzza a térdét, átkulcsolja a lábszárát, várva, hogy az apja belekezdjen egy történetbe, amely sötét-ségbe borítja és megszegyeníti őt.

– Oda kellett adnom magának. De azt hiszem, a legjobban tenné, ha az egészet elégetné.

A Karinnak írott levél után fényképek következtek. Az egyikken hat-hét éves lehetett. Nyár volt rajta, bizonyára egy családi kirándulás alkalmával készült. Nem voltak róla emlékei. Rövid ujjú csíkos pólóban és sildes sapkában ül sokadmagával egy padon. Mi lehet ez? Egy sétahajó fedélzete? A nap oldalról süt a szemébe. Nem vesz tudomást sem a mellette ülőkről, sem a háta mögött állókról. Csupa ismeretlen ember veszi körül, mind másfelé néz. A fénykép váratlanul készült, nem figyelmeztették, hogy nézzen a kamerába. Bártortalan, csendes kisfiú. Akivel most azonosnak kellene tekintenie magát. De hát ki ő? Még rendes neve sincs.

Egy másik képen egyedül látható. A keze kinyújtva, a mutatóujja előre mered, mint aki rámutat valakire, vagy valamire. Sörtére nyírott haj, napsütötte, barna bőr. Nevet. A háttérben bokrok kusza ágai. Akire mutat, vagy akit hív, talán visszanevet rá, talán megérti, mit akar, de ez már kettejük titka marad, a képről nem olvasható le.

– Hagyja ezt! Semmi értelme.

– Meghat, hogy ennyire félt, de ezt korábban kellett volna meggondolnia.

– Teljesítenem kellett, amit az apja kért.

– Teljesítenie kellett.

Mindketten elhallgattak.

– Elmesélek magának egy történetet. Az apám utolsó napját.

Ervin félretolta a mappát a sötét asztalon, és úgy nézett Bíró doktornőre, mint aki nem biztos abban, amit az előző pillanatban hallott.

– Az apám egy ideje már nem tudott fölkelni az ágyból. Zsörtölődött, türelmetlen volt. Gyorsan meg akart gyógyulni, hogy visszatérhessen az üzletébe. Kései gyereke voltam, majdnem betöltötte az ötvenet, amikor megszülettem. Sokkal öregebb volt, mint bármelyik osztálytársam apja. Félig valóságos, félig kitalált meseszerű lény. A szeme mögött nagyítót szorítva egész életében órákat javított. A boltja tele volt mindenféle órákkal, láncozott faliorákkal, kakukkosokkal, karórákkal. Már voltak digitális órák is, de ő csak olyanokkal foglalkozott, amelyeknek volt szerkezete. Amit nem kell felhúzni, lányom, az nem óra, mindig ezt mondta. Mióta beteg volt, a boltban senki nem húzta fel az órákat, azt még anyámnak sem engedte. Feküdt az ágyban, a hegyes szakála fészületlenül összegubancolódtott, az orra megnyúlt, az arca beesett, és a szeme végtelenül fáradt volt. Akkor már amputálták az egyik lábát. Behoztam neki az ebédjét, egy újságot, délután pedig a szokásos kávéját zömlével. Hat órakor, vagy egy kicsit később utasított, hogy adjam oda neki a zsebóráját, egy régi Omegát, a zsebkését és a nagyítót. Segítettem neki felülni. Kitapogatta az olvasólámpa kapcsolóját, felgyújtotta a villanyt, felnyitotta az óra fedelét, és dolgozni kezdett a szerkezeten, pedig az órának nem volt semmi baja. A kávéba bele se kortyolt. Egy óra múlva megint hívott. Kimerülten feküdt a párnán, az arca szürke volt. Az órát még mindig a kezében tartotta, a szeme előtt ott volt a nagyító, a kés lecsúszott a takaróra. Megkérdeztem, mit akar. Semmit, válaszolta. De hát hívtál. Csak legyél itt. Roszszul vagy? Hívjak orvost? Minek? – válaszolta. Sokáig maradtunk így az olvasólámpa fényében, és én egyre jobban szégyelltem magam. A nagyítón át néztem a szemét. Távoli volt, nagyon világos és egészen kicsi.

– És mi lett az órákkal? Úgy értem, azután.

– Az órákkal? Arra kíváncsi, mi lett az órákkal?

Ervin bólintott és nevetett magán.

– Igen. Úgy látszik, arra vagyok kíváncsi.

– Mi lett volna? Az üzletet átvette valaki más, és megkapta vele az órákat. Az összes órát. A fa illatával, a kakukkolással és a kattogással együtt. Meg a szerszámokat is. A fogókat, a nagyítókat, mindent. Működött is még egy ideig a bolt, voltam benne. Az órák minden nap fel lettek húzva. Aztán bezárt. Az új tulajdonos nem húzta fel többé a redőnyt. Az órák odabent megálltak. Ki volt írva, hogy eladó. Lehet, hogy még mindig ki van írva.

Ervinnek kedve lett volna megérinteni a nő kezét. A határok talán mégis átléphetők. Aztán arra gondolt, hogy egy filmben pontosan ez lenne a következő jelenet. Megfogná a nő kezét, ő fölemelné a tekintetét, a kamera az arcukra közelítene, premier plán hosszan kitartva, és egyszerre felismerve a sors nekik készített tervét, engedelmessé a kikerülhetetlennek, megcsókolná egymást. A zene kiszélesedne és felerősödne. Hamisság és hazugság költözne közéjük. Vannak persze a filmekben igaz csók is. Egyszer egy repülőtéren tranzitvató fémszerkezetes tetőzete alatt egy képsorozaton látta Ingrid Bergman és Humphrey Bogart híres csókját, pillanatról pillanatra a két arc minden rezdülését. Bizalom volt a képeken és elszakadás, valami, ami közeli, talán ugyanaz, mégis két külön világból érkezik, két külön világban él. Évtizedekkel később Bergman azt nyilatkozta egy újságírónak, a csók valódi volt. „Megcsókoltam Humphrey-t, de soha sem ismertem.”

Bíró doktornő megkérdezte, kér-e még teát, habár egy kicsit már kihűlt.

– Nem, köszönöm, elég volt.

Néhány pillanatig mindketten hallgattak.

– Azt hiszem, ideje mennem. Holnap korán indul a gépem.

– Máris? Annyi minden volna még. Maradjon!

– Nem tehetem. Megtanultam, hogy a határoknál jobb megállni.

Ervin felállt.

– Tudja nekem most olyan, mintha újra meg kellene tanulnom járni, végre egyedül.

Még egyszer körülnézett a lakásban.

– Kellemes itt magánál. Igazán.

Bíró doktornő még mindig ülve maradt.

– Ha segítségre lesz szüksége a fordításnál, vagy ha magyarázatot szeretne, habár nem hiszem, hogy vannak magyarázatok. Vagy egyszerűen, ha. Szóval hívjon nyugodtan.

– Köszönöm, talán hívni fogom.

Most már Bíró doktornő is felállt, hogy kikísérje Ervint az ajtóhoz.

– Ezt itt ne hagyja! – a mappára mutatott.

– Köszönöm. Majdnem itt felejtettem. Látja, ha így kezdem, attól félek, nem túl jók az esélyeim.

Miközben Ervin lehajolt a mappáért, a könyökével ügyetlenül megbökte Bíró doktornő csípőjét.

– Bocsánat.

– Nem történt semmi.

Ervin elmosolyodott. Szívesen maradt volna még, figyelte volna Bíró doktornő arcán a sötét, tört fényeket. ■ ■ ■

Schein Gábor (Budapest, 1969): költő, író, irodalomtörténész. Az ELTE Modern Magyar Irodalomtörténeti Tanszékének tanára. Legutóbbi kötete a Kalligramnál: *Megölni, akit szeretünk* (2013). Az itt megjelent szöveg részlet a szerző hamarosan megjelenő, *Svéd* című regényéből.